

**HIIU MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2024. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Kärdla 2025

Sisukord

1. Aasta lühikokkuvõte	3
1.1 Millised olid aruandeaasta tähtsündmused	3
1.2 Millised olid tegevused teema-aastatel?	3
1.3 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?	4
1.4 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?	4
1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks	4
2. Juhtimine ja personal	5
2.1 Juhtimine	5
2.1.1. Muudatused raamatukoguvõrgus	5
2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu	7
2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava	7
2.2 Eelarve	7
2.2.1 Raamatukogude projektid	7
2.3 Personal	9
2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses	9
2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine	9
2.3.3 Täienduskoolitused	9
3. Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon	10
3.1 Hoone ja ruum	10
3.2 Ligipääsetavus	11
3.2.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele	11
3.2.2 Koduteenindus	11
3.2.3 Teenused teistele asutustele	11
3.3 Innovatsioon	12
3.3.1 Raamatukogude pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused	12
3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas	13
3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus	13
4. Kogude kujundamine	13
4.1 Komplekteerimise põhimõtted	13
4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega	14
4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trükis, e-raamat, audioraamat)	14
4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang	15
4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang	15
4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang	15
4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust	17
4.8 Inventuurid ja mahakandmised	17
5. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused	17
5.1 Lugejaküsitlused	17
5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused	17

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused	18
5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs	18
5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes	19
5.3.3 Lugejad	19
5.3.4 Külastused	19
5.3.5 Laenutused	20
5.3.6 MIRKO teenus	20
5.3.7 Ülevaade RVL teenusest	20
5.3.8 Infopäringud	20
5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused	21
5.3.10 Tasulised teenused	21
5.4 Laste- ja noorteteenindus	21
5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine	21
5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused	22
5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus	22
5.5.1 Kasutajakoolitused	23
5.5.2 Koostööpartnerid	24
6. Raamatukogu turundus	24
6.1 Turunduskanalid	24
6.2 Väljaannete publitseerimine	25
7. Eesmärgid tulevaks aastaks	25

1. Aasta lühikokkuvõte

1.1 Millised olid aruandeaasta tähtsündmused

1. Osalemine **Rahvaraamatukogude seaduse muutmise** protsessis: osalemine seminaridel ning statistika, komplekteerimise ja üleriigiliste täiendkoolituste töörühmades. Lisaks ümarlaua korraldamine Kärkla Linnaraamatukogus, kuhu olid kutsutud KuMin ja KOV esindajad ning Hiiumaa ja Saaremaa raamatukogude esindajad. Üritus toimus 2. aprillil 2024 hübriidkoosolekuna, kuna Tallinn-Kärkla lennuk ei lennanud. Ümarlaud andis võimaluse osapoolte arvamuste selgitamiseks, aga hübriidina ei olnud see väga hea lahendus.

2. Osalemine **rahvusvaheliste projektide seminaridel** Turus, Ikast-Brandes ja Valmieras, kus õpiti tundma teiste raamatukogude teenuseid Ukraina sõjapõgenike integreerimiseks kogukonda ja tutvuti uute teenustega (Shared reading, Taani; poeet Eduards Weidenbaum muuseum ja vaimse tervise programmid). Need seminarid avardasid silmaringi ja panid mõtlema, kas sarnaseid meetodeid ja üritusi oleks võimalik üle tuua ka Kärkla raamatukokku. Esimest korda oli võimalik kaasata ka teiste Hiiumaa raamatukogude töötajaid.

Samuti osalemine **ühisel õppereisil Saaremaa raamatukogudega** Võru- ja Setomaale, mille käigus tugevnes koostöö omavahel ja Võru raamatukoguga.

3. **Hiiumaa Kirjandusfestivali III peatüki turundamine ja korraldamises kaasaaitamine.** Hiiumaa Kirjandusfestival on kirjanike ja kirjastajate hulgas oodatud sündmuseks saanud. Järgmise aasta festivali toimumise kuupäevi küsitakse juba siis, kui eelmine alles lõpeb.

4. **Muudatused Pühalepa osavalla raamatukogude struktuuris.** Hellamaa haruraamatukogu koliti Hellamaa Perekeskuse majja. Suuremõisa haruraamatukogu, mis asus enne kortermajas, koliti Suuremõisa lossi. Pühalepa raamatukogu, asukohaga Palade koolimaja, pidi loovutama ühe ruumi Palade koolile.

5. **Käina raamatukogu** algatusel toimus juba neljandat aastat **hiu keele ring**.

6. **Kõrgessaare raamatukogu tähistas 80. sünnipäeva.** Sünnipäevapeol osalesid raamatukogu tegemistesse aktiivselt panustanud inimesed ning kauaaegsed lugejad.

7. Emmaste raamatukogu initsiatiivil tähistati **Emmaste osavalla 32. aasta sünnipäeva**, mis muidu oleks jäänud tähelepanuta.

1.2 Millised olid tegevused teema-aastatel?

- 2024. aasta oli kuulutatud Hiiumaa valla poolt kunsti aastaks ja Kultuuriministeeriumi poolt kultuuririkkuse teema-aastaks. Hiiumaa raamatukogud andsid oma panuse teema-aastate teadvustamisel ja info levitamisel läbi ürituste ja näituste/väljapanekute. Aasta jooksul eksponeeriti raamatukogudes Hiiumaa kunstnike käsitööd. Suurimateks neist klaasikunstnik Kalli Seinä näitused Kärkla ja Käina raamatukogudes. Teiste seas Kaia Saarna-Lauri ehete näitus „Eksootilised viljad“ ja Triinu Piheli kaisuloomade näitus „Pärandit hoides“, näitus „Kindad Hiiumaa kudujatelt“ ja näitus kirivöödest. Käina raamatukoguhoidjad liitusid üleskutsega: „Kanname jaanipäeval kirivööd“.

- Olulisemad raamatunäitused kohalikul tasandil olid Ülo Sooster 100, Kaljo Põllu 90, Viuu Härm 80 ja väljapanek “Eesti kunst raamatutes”.
- Aasta jooksul peeti huvitavaid kohtumisõhtuid illustraatorite ja kirjanikega.
- Kultuuririkkuse teema-aasta raames käisid hiidlased (hiuu keele ring jt hiiu keele huvilised) Saaremaal, Taritu rahvamajas saarlastega võistu reekimas „Umakeele võistu reekimine“. Toimus ka murdekeele teemaline loeng.

1.3 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?

Uued tegevused ja teenused Hiiu maakonna raamatukogudes:

- Kärddla raamatukogus lõppes inventuur SA Hiiumaa muuseumid raamatukogus, et saada muuseumi raamatukogu tehniliselt ühendatud Kärddla Linnaraamatukoguga.
- Kärddla raamatukogul möödus esimene täisaasta, kus kooliraamatukogu põhikogu oli toodud üle Kärddla Linnaraamatukogusse. Aidati Kärddla koolil alustada inventuuriga õppekirjanduse osas, kohtuti kooli juhtkonna ja õpetajatega põhikogu teenuse heaks arendamiseks ning soetati juurde kohustuslikku kirjandust.
- Kärddla ja Käina raamatukogu külastajad said võimaluse lugeda digiväljaandeid tasuta AIP arvutis. Käina projekti raames said digipädevuse kursusel osalejad tahvelarvutid isiklikuks kasutamiseks.
- Hellamaa raamatukogu osales koos Pühalepa Vaba Aja keskuse, Palade Loodushariduskeskuse ja Hellamaa Perekeskusega Hiiumaa Glögikohvikute päeval. See andis võimaluse tutvustada Hellamaa raamatukogu uut asukohta.

1.4 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?

Hiiu maakonna raamatukogud täitsid seatud eesmärgid. Suurim eesmärk on jääda püsima ja pakkuda kogukonnale lisaks raamatukoguteenustele üldharivat ja kultuurilist vaba aja veetmise võimalusi.

Pühalepa osavalla raamatukogude peamine eesmärk oli viia läbi omavalitsuse poolt nõutud ümberkorraldused. Eesmärk sai täidetud, kuid selle mõju saab hinnata alles lähiaastate pärast.

1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks

Hiiu maakonna raamatukogude rahulolu-uuringu rahuloluindeks maakonnas oli 9,8.

Kärddla Linnaraamatukogu rahuloluindeks oli 9,69, vastajaid 519 (nõue oli 10% registreeritud lugejatest, st 167 vastust). Hinnete summa kokku 5031.

Vastustest tulid esile viis teemat:

- kiideti avatud raamatukogu teenust, et raamatukogu saab paindlikul ajal ID-kaardiga külastada vahemikus kl 6.00-22.00 nii nädalavahetustel kui pühade ajal (st töötajate väline aeg)
- kiideti töötajate professionaalsust ja abivalmidust
- mainiti, et raamatukogul oleks vaja uusi ruume või suuremat remonti
- oodatakse mugavaid nurgakesi lugemiseks ja aja veetmiseks

- väga suur vajadus on lifti järele, kuna raamatukogu asub II korrusel

Käina raamatukogu rahuloluindeks oli 9,90, vastajaid 154 (nõue 130 vastust). Hinnete summa kokku 1524.

Kasutajate hinnang:

- rahul ollakse töötajate professionaalsusega ja teenindusega
- rahul ollakse raamatute valikuga, interjööri ja üldise keskkonnaga
- arvati, et ruumi võiks rohkem olla, samuti tuntakse puudust vaiksest alast ja liftist

Kõrgessaare raamatukogu rahuloluindeks oli 9,83, vastajaid 69 (nõue 43 vastust). Hinnete summa kokku 678.

Kasutajate hinnang:

- kiideti töötajate pädevust ja abivalmidust
- kiideti töötajate professionaalsust ja meeldivat-lahket õhkkonda
- sooviti rohkem uudiskirjandust ning ingliskeelsete raamatute suuremat valikut

Pühalepa raamatukogu rahuloluindeks oli 9,96, vastajaid 48 (nõue 50 vastust). Hinnete summa kokku 478.

Kasutajate hinnang:

- üldiselt ollakse raamatukogudega väga rahul
- peamise puudusena toodi välja Suuremõisa raamatukogu asukoha muutust ja töötaja koondamist
- arvati, et lahtiolekuajad võiksid olla pikemad

Emmaste raamatukogu rahuloluindeks oli 9,83, vastajaid 76 (nõue 34 vastust). Hinnete summa kokku 747.

Kasutajate hinnang:

- rahul oldi teeninduskorralduse ja personaliga
- mõningatel kordadel arvati, et uute raamatute valik võiks olla laiem

2. Juhtimine ja personal

Maakonn a nimi	1. Elanike arv	2.1 Registrikoodiga raamatukogude arv	2.2 Keskraa matukog ude arv	2.3 Haruraa matukog ude arv	2.4 Rändraamat ukogude arv	2. Kokku (2.2+2.3+2.4)	3. Teenindus punktide arv
2023	9804	5	1	3	0	4	1
2024	9811	5	1	3	0	4	0

2.1 Juhtimine

2.1.1. Muudatused raamatukoguvõrgus

Aruandeaastal toimus Pühalepa osavalla raamatukogudes mitmeid muudatusi.

Hellamaa haruraamatukogu koliti oma majast Hellamaa Perekeskuse ruumidesse. Raamatukogu töötaja käib perekeskuses kohal üks kord nädalas teisipäeviti. Perekeskuse lahtiolekuaegadel E-R on siiski võimalik raamatuid laenutada ja raamatukogu kasutada, vajadusel abistab lugejat keskuse töötaja. Enamasti eelistatakse siiski teisipäevast päeva, kui kohal on raamatukogutöötaja.

Suuremõisa haruraamatukogu koliti kortermajast Hiiumaa Ametikooli ruumidesse Suuremõisa lossi. Raamatukogu on avatud kolmel päeval nädalas, endise viie päeva asemel. Hoolimata vähenenud lahtiolekuaegadest suurenes külastuste ja lugejate arv.

Pühalepa raamatukogus Paladel vähenes ruumide pindala. Ürituste ja raamatukogutundide läbiviimine raamatukogus on väga kitsastes oludes. Puudub rühmatööruum.

Kolme kogu peale on kaks töötajat. Teenuste kättesaadavus halveneb, kui üks töötajatest on haigestunud või koolitusel. Siis rakenduvad suvised lahtiolekuajad (Suuremõisa K,R ja Pühalepa E, N ning Hellamaa T). Nädalavahetusel on kõik raamatukogud suletud.

01.02. lõpetas tegevuse Kõpu teeninduspunkt, töötaja koondati.

Teistes Hiiu maakonna raamatukogudes muudatusi ei olnud.

2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu

Kõikidel Hiiu maakonna raamatukogudel on hästi toimivad nõukogud. Nõukogudel on raamatukogu tegevusele soovitatav mõju ja oluliste raamatukogu määruste ja seaduste vastuvõtmisel vajatakse nõukogu heakskiitu.

2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava

Praegu kehtib Hiiumaa valla arengukava 2035+, kus raamatukogude arenguvajadused on kajastatud mõningal määral.

https://www.riigiteataja.ee/akti/isa/4261/0202/3006/Lisa_Arengukava%20.pdf#

Raamatukogude valdkondlik arengukava on koostamisel, milles osalevad Hiiumaa raamatukogude töötajad.

2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.23 €	Seisuga 31.12.24 €	Muutus %
Eelarve kokku	392.445	387.299	-1.31%
Tööjõukulu*	237.085	254.778	+7.46%
Komplekteerimiskulu	65.197	70.959	+8.84%
sh KOV-ilt	42.716	51.103	+19.63%
sh riigilt	22.481	19.856	-11.68%
sh KuM-ilt	19.857	19.856	-0.01%
Investeeringukulu**	9.096	6.284	-30.91%
sh KOV-ilt	4.548	4.546	-0.04%
sh riigilt	4.548	4.548	0%
sh KuM-ilt	4.548	4.548	0%
Infotehnoloogiakulu	5.376	6.225	-15.79%

2.2.1 Raamatukogude projektid

Projekti nimi	Toetuse allikas	Projekti periood	Eraldatud summa	Projekti üld-maksumus	Staatuse (lõpetatud, käimasolev vms)
Lugemisisu 2023/2024 hooaja lõpetamine Heiki Ernitsaga	Eesti Kultuurkapital	20.02.-10.06. 2024	200€	233.31€	Lõpetatud
Hiiumaa laste osalemine Nukitsa konkursi lõpetamisel Tallinnas	Eesti Kultuurkapital	20.02.-06.04. 2024	100€	91.15€ tagastatud 18.65€	Lõpetatud

Laste Suvelugemise väljakutse 2024 tänuüritus Piltsbergiga	Eesti Kultuurkapital	20.05.-21.10.2024	250€	427.90€	Lõpetatud
Laste Suvelugemise väljakutse 2024 auhinnad	Eesti Kultuurkapital	20.05.-2.10.2024	150€	233.31€	Lõpetatud
Maakonnaraamatukogu tehnilise pargi kaasajastamine	Raamatukogude kiirendi	01.04.-31.10.2024	toetus 3402€, omaosalus 3402€	6804€	Lõpetatud
Rahvusvahelise koostöö: rohelised teemad muuseumides ja raamatukogudes	epluss kiirendi	03.-04.12.2024	835€, omaosalus 181.23€	1016.23€	Lõpetatud
Raamatusõprade tunnustusõhtu	Eesti Kultuurkapital	7.02.2024	200.00	274.00	Lõpetatud
Kohtumine kirjanik Mudlumiga	Eesti Kultuurkapital	8.03.2024	150.00	237.00	Lõpetatud
Külas kirjanik Indrek Koff	Eesti Kultuurkapital	10.03.2024	150.00	256.00	Lõpetatud
Oma keele võistu reekimine Saaremaal	Eesti Kultuurkapital	20.05.2024	300.00	560.00	Lõpetatud
Lugemisisu hooaja lõpetamine	Eesti Kultuurkapital	8.07.2024	200.00	289.00	Lõpetatud
Programmi Lugemissuvi 2024 lõpetamine	Eesti Kultuurkapital	31.10.2024	300.00	729.00	Lõpetatud

Tänu toetustele oli võimalik uuendada Kärkla raamatukogu tehnikat ja õppida teiste asutuste ja muuseumide tööst.

Tänu Eesti Kultuurkapitali Hiiumaa ekspertgrupi toetustele saadi suuremad lasteüritused läbi viia täies mahus ja pakkuda lastele põnevaid esinejaid ning toremaid auhindu. Toetustest maksti peamiselt kirjanike esinemistasud ja transpordikulud.

2.3 Personal

Töötajate arv	Täidetud töökohtade arv (FTE)
13	12,5

2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses

Käina raamatukogus vähendati raamatukoguhoidjate töökoormust 1,0-lt - 0,9-le.

Kõpu teeninduspunkti kaotamisega koondati sealne töötaja, Lauka harukogu raamatukoguhoidja kohta vähendati 0,8-lt 0,7-ni.

Kulude kokkuhoiu eesmärgil korraldati ümber Pühalepa raamatukogude töö, millega seoses koondati 11.05.2024 vanemraamatukoguhoidja ametikoht. Nüüd töötab Pühalepa osavalla kolmes raamatukogus 2 täiskohaga raamatukoguhoidjat.

Kärdla ja Emmaste raamatukogudes personali korralduses muudatusi ei olnud.

2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine

Hiiu maakonnaraamatukogu direktor omandas raamatukoguhoidja kutse, tase 8. Kutse kehtib kuni 21.11 2034.

Palade raamatukoguhoidja alustas sügisest õpinguid raamatukoguhoidja kutsekoolitusel.

2.3.3 Täienduskoolitused

Koolitusteema	Koolituste arv
Juhtimine, sh projektijuhtimine	3
Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud	2
Meeskonnatöö ja koostööoskused	5
Isikuandmete kaitse ja autoriõigused	1
Kogude kujundamine ja haldamine	2
Teenuste pakkumine ja arendus	8
Klienditeenindus	2
Ligipääsetavuse tagamine ning erivajadustega või puuetega inimeste teenindus	2
Digi- ja meediapädevused	7
Koolituste ja ürituste korraldamine, sh koolitamine	3
Kultuur ja kirjandus	13
Muu (pensionitarkuse infotund, psühhodraama, roheteemad (Praha, Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž), Ukraina sõjapõgenike aitamisega seotud koolitused Taanis, Soomes, Lätis ja Hiiumaal, AI rakendamine turunduses ja igapäevatoos)	12

Kirjandusalased koolitused on abiks komplekteerimisel. Digi- ja meediapädevuse alased koolitused hoiavad kursis digimaailmas toimuvaga.

Kõik õpitud oskused on abiks raamatukogu kasutajate teenindamisel. Veebis olevad koolitused võimaldasid enam osalemist, sest ära jäid nii aja kui ka rahalise ressursi kulud.

3. Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon

3.1 Hoone ja ruum

Kärdla raamatukogu asub Nõukogude ajal ehitatud hoones, mis on väsinud ja kulunud. Tavaline on, et vihmaga tuleb võtta välja ämbrid ja pesukausid ning asetada need kohtadele, kust sisse sajab. Probleem on väga suur, sellele pole leidnud lahendust ka vallavalitsus. Juhul kui vesi on konstruktsioonide vahel, võib ühel päeval juhtuda suur õnnetus. Hoonet jagatakse kultuurikeskusega.

Kärdla raamatukogu asukoht on hea, asudes Kärdla keskväljaku ääres. Lugesissaal, kus toimuvad mitmesugused üritused, on suur ja avar. Kuna 2023. a vahetati välja kõik päevavalguslambid, on valgustusega väga hästi. Plaan oli soetada invatool liikumiseks I korrusele II korrusele, kuid kitsa trepikoja tõttu oleks see suureks takistuseks nt evakueerimise korral.

Käina raamatukogu ruumide seisukord on hea. Aruandeaasta jooksul värviti üle garderoobi osa, aknalauad ja välisuks. Lagedele tehti pahteldus- ja värvimistöid, põrandatele masinaga süvapesu. Osteti uued toolid ja klaasist vitriinkapp näituste tarvis.

Kõrgessaare raamatukogu asub Kõrgessaare Noortemaja rendipinnal, kasutades sealset nelja ruumi. Ruumide seisukord on hea.

Lauka haruraamatukogu asub Lauka Põhikooli hoones. Ruumide seisukord rahuldav.

Pühalepa raamatukogu, mis asub Palade koolimajas, pidi loobuma suurimast ruumist. Kool soovis endist klassiruumi taas oma kasutusse. Raamatukogu pindala vähenes 48,7 m². AIPi toa põrand remonditi, soetati uued kõrgemad riiulid ning suur osa fondist mahutati väiksemale pinnale ära. Õppekirjanduse fond viidi raamatukogust kõrvalolevasse spordihoone ruumi. Kuuele lugejakohale lisaks vähenes üks AIPi kasutajakoht. Raamatukogu, kus olid seni parimad tingimused, on tänaseks kahjuks ruumipuuduses.

Kulude kokkuhoiu eesmärgil koliti Hellamaa haruraamatukogu ümber vanast ja amortiseerunud majast Hellamaa Perekeskuse majja. Senise 90 m² jäi raamatukogule kasutada 24 m² põrandapinda. Tegevusteks saab kasutada perekeskuse saali. Ruum on soe ja hea valgustusega. Ligipääsetavus eakatele paranes.

Suuremõisa haruraamatukogu, mis asus kortermajas, koliti ümber Suuremõisa lossi. Nüüd on raamatukogu kasutuses kaks ruumi, kogupindalaga 66 m². Asukoht on hea, juurdepääs paranes Suuremõisa Lasteaed-Põhikooli ja Hiiumaa Ametikooli õpilastele. Vajadusel saab kasutada lifti.

Emmaste raamatukogu asub spetsiaalselt raamatukoguks ehitatud majas, mille ruumid on rahuldavas seisukorras. 2025. aastal on plaanis maja üle värvida. Suvisel ajal on lugejatel võimalus õues laua taga istuda ja kasutada kiiret internetti igal ajal.

3.2 Ligipääsetavus

3.2.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele

Ligipääsetavuse aspektid	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogu kodulehel on toodud vajalik info erivajadustega inimestele pakutavate võimaluste ning ruumide kohta	0
Raamatukogu kodulehel on info Pimedate raamatukogu ja selle võimaluste kohta	1
Raamatukokku on paigaldatud taktilised tähised	0
Raamatukogu pakub regulaarselt koduteenindust	8
Ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastajad pääsevad ilma kõrvalise abita mugavalt kõikidesse raamatukogu ruumidesse	1
Raamatukogus on nõutele vastav invatualett	2
Raamatukogu juures on invaparkimiskohad või invatranspordile on muul viisil tagatud parkimisvõimalus	6
Kuuldeaparaadi kasutajal on raamatukogus võimalik kasutada silmusvõimendit	0
Raamatukogu lahtiolekuajad arvestavad ühistranspordigraafikutega	8
Raamatukogu on avatud vähemalt ühel nädalavahetuse päeval	3

3.2.2 Koduteenindus

Koduteeninduse teenused	Kordade arv	Kasutajate arv
Väljaannete laenutus	542	60
Kasutajakoolitus	1	1
Digipädevuste alane nõustamine	3	2
Muu (koopiate tegemine arvetest)	2	2

Koduteenindus on väga vajalik, eriti sügisest kevadeni, kui eakatel lugejatel on liikumine raskendatud. Lisaks väljaannete laenutusele on soovitud nutiseadmes abi ja arvetest koopiaid saada.

3.2.3 Teenused teistele asutustele

Teenused teistele asutustele	Kordade arv	Osavõtjate arv
Kärdla lasteaed	9	194
Kärdla Kool	52	859
Kärdla Päevakeskus	1	15
Reigi pastoraat	1	19
Kõrgessaare Noortekeskus	2	89
Kurisu küla	1	12
Kõrgessaare alevik	1	19
Palade lasteaed	4	67
Suuremõisa Lasteaed-Põhikool	9	116
Palade Põhikool	66	641
Emmaste lasteaed	1	26

Emmaste Põhikool	1	32
Pensionäride päevatuba	1	8
Käina lasteaed	30	639
Käina Kool	9	290
Emmaste lasteaed	3	41
Hiiumaa vabakool	3	24

Põhiliselt pakutakse teenuseid koolidele ja lasteaedadele. Korraldatakse teematunde - lugemisprogramm Lugemisisu, Põhjamaade kirjanduse nädal, Eesti kirjanduse päev, kirjanduslikud viktoriinid ja mängud.

Teenuseid on veel pakutud noortekeskustele, külaseltsidele ja päevakeskustele. Eakatele käiakse ette lugemas, kirjandust tutvustamas ja korraldatakse kohtumisi kirjanikega.

Väga oluline on pakkuda raamatukogu teenuseid teistele asutustele. Need toovad raamatukogu inimestele lähemale, õpetavad lastele raamatukogu külastamise ja ka lugemise harjumust.

3.3 Innovatsioon

3.3.1 Raamatukogude pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused

Innovaatilised/infotehnoloogilised lahendused	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogusüsteem URRAM	0
Raamatukogusüsteem RIKS	8
Raamatukogusüsteem Sierra	0
Raamatuid saab laenutada igal ajal laenutuskapi kaudu	5
Raamatuid saab tagastada igal ajal tagastuskasti, tagastusluugi või laenutuskapi kaudu	8
Raamatukogus on iseteeninduslahendused (laenutusautomaadid)	1
Raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust (24/7)	1
Raamatukogu pakub kasutajatele kaugtöökohta/ individuaaltööruumi	5
Raamatukogu pakub kasutajatele rühmatööruumi	3
Raamatukogu pakub kasutajatele konverentsitehnikat	2
Raamatukogu pakub kasutajatele vähemalt ühte kaamera ja mikrofoni arvuti (nt koosolekuteks)	5
Raamatukogus saab kasutada helistuudiot (nt muusika, taskuhäälingute loomiseks)	0
Raamatukogus saab kasutada videostuudiot (nt videote, vlogide loomiseks)	0
Raamatukogus on kasutusel RFID lahendus	1
Raamatukogus on vähemalt üks AIP arvuti	8
Raamatukogus saab kasutada WiFi ühendust	7
Raamatukogus saab kasutada printerit ja/või skannerit ja/või koopiamasinat	7

Raamatukogus saab värviliselt printida	6
Muud teenused (spiraalköitmine, lamineerimine)	1

3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas

- Kärkla raamatukogu sai 2024. a projektitoetust Raamatukogude kiirendist, mille abil soetati uus kvaliteetne värviline koopiamasin. Nüüd saab raamatukogu taas pakkuda kvaliteetset paljundus-ja skaneerimisteenust. Toetuse abil soetati veel 2 arvutit: üks töötajale ja teine AIP-i. Mõlemast AIP arvutist on võimalik lugeda Delfi digipaketti.
- Käina raamatukogule osteti uus sülearvuti veebikoosolekute, esitluste ja koolituste läbiviimiseks. Samuti on see kasutamiseks külalisesinejatele. Kohapeal on võimalik lugeda digiväljaandeid.
- Kõrgessaare raamatukogu direktor sai uue tööarvuti.

3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus

Kärkla raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust, mis tähendab, et lugeja saab raamatukokku sisse ID-kaardiga iga päev vahemikus 6.00 - 22.00. Selle analüüsimiseks saadakse logi ligipääsusüsteemi FoxSec kaudu, kust andmed tuuakse üle RIKSi.

Raamatukogus on kasutusel laenutusautomaat, kus lugeja saab ise laenutada ja tagastada raamatuid. Neid andmeid analüüsitakse läbi info-ja kataloogisüsteemi RIKS. 2024 kasutati ID-kaardiga sisenemist 2015 korral, mis on 16% rohkem 2023. Aastast (1737 korda). Alates algusest (21.09.2021) on kasutatud avaraamatukogu teenust 5346 korral. Need andmed on kindlasti suuremad, kuna tihti sisenevad inimesed kas koos lastega või isegi kaks täiskasvanut ühe kaardiga, kes jäävad statistikast välja.

Käina raamatukogul on 24/7 raamatukapi kasutamise võimalus. RIKSWEB-i kaudu teavikut reserveerides saab kättesaamise viisi ise valida - raamatukapist või raamatukogust. Kappi tellitud raamatuid loendatakse.

Alustati ka katsetusega iselaenutamist läbi nutiseadme RIKSWEB-i kaudu, kuid kahjuks laenutused ei õnnestunud. Arvatavasti on tõrge maakonna serveris, millega IT osakond tegeleb. Loodetavasti saab 2025. a teenuse toimima.

Hiiu maakonna kõikidel raamatukogudel on olemas tagastuskast, kuhu saab raamatuid tagastada 24/7 (ei loendata). Samuti saavad lugejad laenutustähtaega pikendada ja teha reserveeringuid läbi e-kataloogi Riksweb.

E-kataloogi Riksweb üldine otsingute arv on tõusnud, kuid mitte oluliselt valitud kogudest. Otsinguid valitud kogudest ei olegi võimalik objektiivselt hinnata, sest valdavalt kasutatakse üldist otsingut, mis näitab millises Hiiumaa raamatukogus on raamat saadaval.

Kõiki läbi e-kataloogi tehtud toiminguid analüüsitakse läbi info-ja kataloogisüsteemi RIKS.

4. Kogude kujundamine

4.1 Komplekteerimise põhimõtted

Kehtivad komplekteerimise põhimõtted on olemas ning uuendatakse vastavalt vajadusele.

Komplekteerimine toimub jätkuvalt vastavalt rahvaraamatukogude töökorralduse juhendile ja kultuuriministri määrusele „Rahvaraamatukogude riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamise kord”. Kogude täiendamisel on prioriteediks Eestit puudutav ilu- ja teatmekirjandus, laste-ning noortekirjandus, tõlkeline väärtkirjandus ja kodulooalane kirjandus.

Komplekteerimisel lähtutakse lugejate soovidest ja huvidest. Raamatuid tellitakse hulgifirmade Rahva Raamat ja Apollo kaudu.

Kärdla Linnaraamatukogu kaudu toimub raamatute komplekteerimine teistele Hiiu maakonna raamatukogudele riigi poolt eraldatud toetuse ulatuses.

4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Hiiu maakonna raamatukogude kojulaenutuste arv oli 102 526, sh lastele 14 730 (2023. a 100 704, sh lastele 12 899) korral. Kõige enam laenutati ilu- ja lastekirjandust 64 211 (2023. a 62 324) korral. Võõrkeelse kirjanduse laenutusi oli 764.

Kohalkasutusi registreeriti maakonnas 31 931 (2023.a 30 685) korral ehk 4,06% rohkem kui 2023. aastal.

Hiiumaa elanike arvust (2024. a 9811) on raamatukogu kasutajaid 4162 ehk 42,42 %.

Lugejatest moodustasid täiskasvanud lugejad 75,2 % ja lapsed 24,8 %.

Täiskasvanud lugejad laenutavad palju ajaviite- ja krimikirjandust ning hea meelega ka uuemat Eesti kirjandust. Populaarsed on mälestused, elulood ja reisikirjad. Samuti soovitakse raamatuid ajaloost, psühholoogiast ja alternatiivmeditsiinist. Lugejad on uudiskirjandusega kursis ja raamatukokku tullakse kindla sooviga. Paraku alati soove täita ei õnnestu. Perioodikast laenutati enim tervise-, aiandus-, käsitöö- ja tehnikaalaseid ajakirju. Kärdla raamatukogu iseteenindust (ID-kaardiga sisenemine) kasutati 2015 korda (2023.a 1737).

Lastest on aktiivsemad lugejad algklasside õpilased. Kõige enam laenutatakse kooli soovituslikku kirjandust. Kuigi neid raamatuid on mitmeid eksemplare juurde hangitud, jääb neid siiski puudu. Samuti mõjutab laste laenutusi kooli poolt lugemiseks etteantud teema valik (elulood, reisikirjad).

Laenutuskapi vahendusel laenutati Käina raamatukogus 736 (2023. a 674) teavikut.

Kogude ringlus keskraamatukogus oli 1,1, maakonnas kokku jäi võrreldes eelmise aastaga samaks ehk 1,2.

4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trükis, e-raamat, audioraamat)

Kirjanduse komplekteerimisel on prioriteediks Eesti autorite looming, tõlkekirjandusest väärtkirjandus, samuti laste- ja noortekirjandus.

Komplekteerimisel rakendatakse põhimõtet, et valikus oleks kirjandust igale lugejale, muu hulgas ilu- ja aimekirjandust, nii eesti- kui ka välisautoritelt. Lugejad soovivad pigem

kergemat ilukirjandust, aga ka silmaringi avardavat teabekirjandust. Näiteks elulood, ajalugu ja reisikirjad. Populaarsust on kogunud psühholoogia ja enesearengu teemaline kirjandus.

Peamiselt ostetakse raamatuid hulgifirmadelt Rahva Raamat ja Apollo.

Trükiseid soetatakse tavaliselt ühes eksemplaris. Juurde ostetakse kooli soovitusliku kirjanduse eksemplare. Jälgitakse ka reserveeringute nimekirju ja võimalusel hangitakse lisaeksemplare. Järjekordi tekitavad meedias reklaamitud teosed ning populaarsete sarja raamatute uute osade ilmumine. Mitmed kirjastused andsid välja klassikasse kuuluvate teoste uustrükke, millega sai kogu kaasajastada. Uued väljaanded on kvaliteetsema trüki ja köitega.

Raamatuid tellitakse vastavalt rahalistele võimalustele, arvestades teeninduspiirkonna lugejate eripära ning järgides riigieelarvest eraldatud teavikute soetamise toetuse sihtotstarbelist kasutamist.

Audio- ja e-raamatuid ei komplekteeritud.

2024. a võeti arvele maakonna raamatukogudesse 4700 eksemplari (2023. a – 4702 eksemplari) raamatuid, millest osteti 3342 eksemplari (2023. a – 2986 eksemplari) ning 1358 eksemplari (2023. a – 1716 eksemplari) olid annetused.

Hiiu maakonna raamatukogude fondis oli aruandeaasta lõpul 105 314 eksemplari raamatuid (2023. a 104 858). Ühe elaniku kohta hangiti Hiiu maakonnas 0,50 teavikut.

4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Perioodikat tellitakse meediaettevõtete Postimees Grupp, Ekspress Meedia, Õhtuleht Kirjastus, Ühinenud Ajakirjad OÜ jt. kaudu. Samuti kasutatakse tellimiskeskondi Lehepunkt ja Tellimine.ee.

Perioodika komplekteerimisel arvestatakse laenutuste arvu ja lugejate soovidega. Tellitakse laiale lugejaskonnale mõeldud väljaandeid nii ajaloo-, tehnika-, kodunduse kui ka tervise valdkonnast. Samuti naiste ja elustiili ajakirju.

Kärdla raamatukokku telliti lugejate soovil ajaleht “Saarte Hää”.

Kärdla, Käina ja Pühalepa raamatukogus on külastajatel võimalus lugeda veebis Delfi digipaketti. Käina raamatukogus on lisaks veel Postimehe digipakett ja Kärdlas Hiiu Leht.

Hiiu maakonna raamatukogudesse osteti juurde 175 (2023.a 217) aastakäiku ajakirju ja 43 (2023.a 49) aastakäiku ajalehti, sellest keskraamatukogul vastavalt 39 ja 8.

Esindatud on kõik peamised Eesti ajalehed, lisaks kohalik Hiiu Leht. Tasuta tuleb postkasti Hiiumaa valla ajaleht Hiiumaa Teataja.

Ajakirju annetati maakonnas kokku 19 nimetust.

4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Auviseid 2024. aastal Hiiu maakonna raamatukogudesse juurde ei lisandunud, sest puudub huvi laenutamiseks.

4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Esemid ei komplekteeritud.

4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetuste osakaal kogude juurdekasvust oli ca 30%. Suur kasv tuleneb Hiiumaa Muuseumi raamatufondi arvele võtmisest Kärkla raamatukogu fondi (710 eksemplari muuseumile kuuluvaid trükiseid).

2024. a võeti Hiiu maakonna raamatukogudes annetustena arvele 1358 eksemplari raamatuid. Peamisteks annetajateks on raamatukogu kasutajad, kes kodus olevaid raamatuid enam ei vaja. Üksikuid raamatuid saadi Hoiuraamatukogust, kirjastuselt Varrak ja Hiiumaa Muinsuskaitse Seltsilt.

4.8 Inventuurid ja mahakandmised

Maakonna raamatukogudes kanti maha 5467 eksemplari raamatuid (2023. a 3121 eksemplari) ja 267 aastakäiku ajakirju (2023. a 131). Kogust eemaldati lagunenu, vananenud ja vähese kasutatavusega trükised ning raamatud, millest ilmus uus trükk.

Kärkla Linnaraamatukogus toimub suvekuudel vanade raamatute müük, kuhu leiavad tee mahakantud raamatud. Osad raamatud lähevad ka tasuta äraandmisele.

Maakonna raamatukogudes inventuuri läbi ei viidud.

5. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

5.1 Lugejaküsitlused

Hiiu maakonna raamatukogudes lugejaküsitlust eraldi läbi ei viidud. See toimus koos üleriigilise heaolu-uuringuga.

5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused

Hiiu maakonna raamatukogude rahulolu-uuringu rahuloluindeks maakonnas oli 9,8.

Kärkla Linnaraamatukogu rahuloluindeks oli 9,69, vastajaid 519 (nõue oli 10% registreeritud lugejatest). Hinnete summa kokku 5031.

Vastustest tulid esile viis teemat:

- kiideti avatud raamatukogu teenust, et raamatukogu saab paindlikul ajal ID-kaardiga külastada vahemikus kl 6.00-22.00 nii nädalavahetustel kui pühade ajal (st töötajateväline aeg)
- kiideti töötajate professionaalsust ja abivalmidust
- mainiti, et raamatukogul oleks vaja uusi ruume või suuremat remonti
- oodatakse mugavaid nurgakesi lugemiseks ja aja veetmiseks
- väga suur vajadus on lifti järele, kuna raamatukogu asub II korrusel

Käina raamatukogu rahuloluindeks oli 9,90, vastajaid 154. Hinnete summa kokku 1524.

Kasutajate hinnang:

- rahul ollakse töötajate professionaalsusega ja teenindusega
- rahul ollakse raamatute valikuga, interjööri ja üldise keskkonnaga
- arvati, et ruumi võiks rohkem olla, samuti tuntakse puudust vaiksest alast ja liftist

Kõrgessaare raamatukogu rahuloluindeks oli 9,83, vastajaid 69. Hinnete summa kokku 678.

Kasutajate hinnang:

- kiideti töötajate pädevust ja abivalmidust
- kiideti töötajate professionaalsust ja meeldivat-lahket õhkkonda
- sooviti rohkem uudiskirjandust ning inglisekeelsete raamatute suuremat valikut

Pühalepa raamatukogu rahuloluindeks oli 9,96, vastajaid 48. Hinnete summa kokku 478.

Kasutajate hinnang:

- üldiselt ollakse raamatukogudega väga rahul
- peamise puudusena toodi välja Suuremõisa raamatukogu asukoha muutust ja töötaja koondamist.
- arvati, et lahtiolekuajad võiksid lugejate arvates olla pikemad

Emmaste raamatukogu rahuloluindeks oli 9,83, vastajaid 76. Hinnete summa kokku 747.

Kasutajate hinnang:

- rahul oldi teeninduskorralduse ja personaliga
- mõningatel kordadel arvati, et uute raamatute valik võiks laiem olla

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused

5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs

Kõigis maakonna raamatukogudes on avaliku teabe kättesaamiseks kasutajate käsutuses 16 arvutit (kõik internetiühendusega): neist Kärdlas 3, Käinas 5, Kõrgessaares 1, Pühalepas 1, Hellamaal 1, Suuremõisas 1 ja Emmastes 4. Lauka haruraamatukogus AIP arvuti kasutamise võimalust ei ole. Küll aga on olemas Wifi võrguala ning vajadusel saab kasutada töötaja arvutit.

Peamised AIP kasutajad on töötud ja eakad, kes vajavad abi interneti toimingute tegemisel (internetipank, digiallkirjastamine, e-posti logimine, notari tehingud, digilugu, ühiskaardi isikustamine), samuti printimisel.

Üha enam kasutatakse isiklikke nutiseadmeid ja sülearvuteid raamatukogu WiFi võrgualal.

Kõikides raamatukogudes on avalikule teabele kättesaadavus tagatud raamatukogu lahtioleku aegadel. Kärkla raamatukogus on see võimalus vahemikus 6.00-22.00, kui lugejad saavad raamatukokku siseneda ID-kaardiga.

Avalik teave raamatukogude kohta on üleval valla kodulehel ja Kärkla Linnaraamatukogu kodulehel. Oma kodulehed on veel Pühalepa ja Käina raamatukogudel.

Aruandeaastal soetas Kärkla raamatukogu uue AIP arvuti lasteosakonda, teised AIP arvutid (2 tk.) sai välja vahetatud paar aastat tagasi. AIP arvutite kasutamise vajadus on viimastel aastatel taas kasvama hakanud.

Käina raamatukogu lugejatele osteti uus tahvelarvuti digilehe lugemiseks. Tahvelarvutit on kasutatud ka omavalitsuse kodulehelt vajaminevate teenuste/dokumentide otsingutel. Arvutid on välja vahetatud vastavalt vajadusele, sellega tegeleb KOV-i IT-spetsialist.

Pühalepa raamatukogudes on AIPi arvutite kasutamine vähenenud. Igas kogus on alates 2024. aastast 1 AIP-i töökoht. Arvutid ei ole vanemad kui kolm aastat. Vajadusel abistab raamatukogu töötaja kasutajaid elektroonilistele teenustele juurdepääsuks. Abi on vajanud peamiselt eakamad inimesed.

Teistes Hiiu maakonna raamatukogude arvutivõrgus muudatusi ei olnud.

5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes

Aruandeaastal toimus Pühalepa raamatukogudes mitmeid muudatusi.

Hellamaa haruraamatukogu koliti oma majast Hellamaa Perekeskuse ruumidesse. Raamatukogu töötaja käib perekeskuses kohal üks kord nädalas teisipäeviti. Perekeskuse lahtiolekuaegadel E-R on siiski võimalik raamatuid laenutada ja raamatukogu kasutada, vajadusel abistab lugejat keskuse töötaja. Enamasti eelistatakse siiski teisipäevast päeva, kui kohal on raamatukogutöötaja.

Suuremõisa haruraamatukogu koliti kortermajast Hiiumaa Ametikooli ruumidesse Suuremõisa lossi. Raamatukogu on avatud kolmel päeval nädalas, endise viie päeva asemel. Hoolimata vähenenud lahtiolekuaegadest suurenes külastuste ja lugejate arv.

Pühalepa raamatukogus Paladel vähenes ruumide pindala. Ürituste ja raamatukogutundide läbiviimine raamatukogus on väga kitsastes oludes. Puudub rühmatööruum.

Kolme kogu peale on kaks töötajat. Teenuste kättesaadavus halveneb, kui üks töötajatest on haigestunud või koolitusel. Siis rakenduvad suvised lahtiolekuajad (Suuremõisa K,R ja Pühalepa E, N ning Hellamaa T). Nädalavahetusel on kõik raamatukogud suletud.

Teistes Hiiu maakonna raamatukogudes muudatusi ei olnud.

5.3.3 Lugejad

Lugejad 2023	Lugejad 2024	Muutus (+/-)
4333	4258	-75

Lugejate langus maakonnas kokku tuleneb ühekordsete lugejate registreerimise statistika muutusest. Tegelik lugejate hulga suurusjärg jäi samaks.

5.3.4 Külastused

Külastused 2023	Külastused 2024	Muutus (+/-)
78091	83888	+5797

Külastajate arv maakonnas on tõusnud märkimisväärselt.

Kärdla raamatukogus annab oma panuse avatud raamatukogu teenus, mis on raamatukogu külastajate poolt hästi vastu võetud. Enne raamatukogu avamist ja peale sulgemist

kasutatakse lugemissaalis AIP arvuteid, loetakse ajalehti/ajakirju, tehakse kaugtööd.

Tegelik külastajate arv on aga veelgi suurem. Kuigi avatud raamatukogu kasutusjuhendis on kirjas, et iga täiskasvanud külastaja peab end registreerima raamatukokku sisenemisel, ei jälgita seda. Näiteks kui sisenetakse perekonniti, registreerib end enamasti ID-kaardiga vaid üks inimene. Nii jäävadki osad külastajad statistikast välja.

Käina raamatukogu leidis rohkem külastajaid, sest Käina kultuurikeskus oli remondis. Seega inimesed veetsid aega rohkem raamatukogus.

On hea meel tõdeda, et Pühalepa raamatukogude ümberkorralduste tõttu sealne külastuste arv ei langenud.

5.3.5 Laenutused

Laenutused 2023	Laenutused 2024	Muutus (+-)
131389	134457	+3068

Maakonnas kokku on laenutuste arv tõusnud.

Üheks põhjuseks võib välja tuua selle, et 2024. aastast täidab Kärkla Linnaraamatukogu Kärkla Kooli kooliraamatukogu ülesandeid. Selle muudatuse käigus toodi kooli soovituslik kirjandus üle Kärkla raamatukogusse, mis tõstab laenutuste arvu.

Üha enam loetakse perioodikat raamatukogus, sest nii on lugejale soodsam.

5.3.6 MIRKO teenus

Hiiu maakonna raamatukogud ei osale üleriigilises MIRKO teenuses.

5.3.7 Ülevaade RVL teenusest

Hiiumaa raamatukogude vaheline RVL on aktiivne ja toimib tavapäraselt, lugejad saavad tellitud raamatud kätte üldiselt nädala jooksul, kõik sõltub raamatukogu töötajate liikumisest. Ametlik transport selleks puudub. Peamiselt laenutatakse õpilaste kohustuslikku kirjandust ja teavikuid, mis enda kogust välja laenutatud. Käina raamatukogu lugejad kasutavad RVL teavikute kättesaamiseks ka laenutuskappi.

Maakonnasiseselt tellitakse enamasti kooli kohustuslikku lastekirjandust; maakonna väliselt õppekirjandust, võõrkeelseid ja spetsiifilisi erialaseid teavikuid. Välis RVL-i raamatute transport toimub Omniva postkontori kaudu.

Maakonnas laenutati RVL-i kaudu välja raamatuid 587 korral ning telliti sisse 638 korral.

Maakonnaraamatukogust laenutati RVL-i kaudu välja raamatuid 345 korral, mis on 103 laenutust rohkem võrreldes 2023. aastaga. Väljastpoolt maakonda telliti vaid 6 korda. Kõige enam telliti Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogust.

5.3.8 Infopäringud

Päringud 2023	Päringud 2024	Muutus (+/-)
742	980	+238

Peamiselt tehakse teemapäringuid aianduse, kultuuriloo, tervise, erinevate ajalooliste sündmuste kohta. Näiteks: egiptuse ehted, kolesterooli alandamine, kimono lõiked, pühapaigad, rehielamu, kaardimängud.

5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Aruandeaastal virtuaalüritusi, -koolitusi ja -näitusi Hiiu maakonna raamatukogudes ei korraldatud.

5.3.10 Tasulised teenused

- ☒ Printimine, paljundamine
- ☒ Ruumirent
- ☒ Üritused
- ☐ Materjalikulu (nt 3D-printimine, laserlõikur jne)
- ☒ Muu (nimetada): lamineerimine, spiraalkõitmine

5.4 Laste- ja noorteteenindus

Lug-d 2023	Lug-d 2024	Muutus (+/-)	Külast-d 2023	Külast-d 2024	Muutus (+/-)	Laenut 2023	Laenut 2024	Muutus (+/-)
1114	1059	-55	27617	29207	+1590	12899	14730	+1831

Lastest lugejate arv mõnevõrra vähenes, kuid külastuste ja laenutuste arv suurenes. Kui üldiselt laste arv piirkonnas väheneb, siis hea meel on tõdeda, et siiski on veel lapsi, kes loevad ja raamatukogu külastavad. Palju aitab kaasa erinevate lugemise programmide läbiviimine raamatukogutöötajate poolt ning koostöö koolide ja lasteaedadega.

5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Komplekteerimisel võetakse aluseks Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitusel, lähtutakse õpilaste kooli soovitusliku kirjanduse nimekirjast ning tellimisel eelistatakse nomineeritud ja auhinnatud raamatuid.

Kooli soovitusliku kirjanduse puhul kogutakse üldiselt kõik eksemplarid Hiiu maakonna raamatukogudest kokku, et igal õpilasel oleks lugemiseks raamat ehk kasutatakse RVL-i.

Kooli poolt soovitatud raamatute nimekirju muudetakse väga harva.

Komplekteerimisel arvestatakse ka piirkonna vajadusi.

Kuna Kärkla raamatukogu täidab kooli raamatukogu ülesandeid põhikogu osas, siis suurendati koolis soovitusliku lugemisvara eksemplaarsust. Jälgiti, et kõik õpilased saaksid vajamineva raamatu.

Käina Kool jällegi on ise varunud soovitusliku lugemisvara klassidesse, seega Käina raamatukogul ei ole vajadust nende raamatute eksemplaarsust tõsta.

Kui näiteks raha puudusel jäävad mõned uued laste- ja noorteraamatud ostmata, siis vajadusel ostetakse need kogusse järelkomplekteerimise teel.

Ajal, kui Lauka haruraamatukogu on suletud (osaliselt suvekuudel), tehakse RVL laste- ja noorteraamatute osas Kõrgessaare raamatukokku. Selline lähenemine aitab vähendada komplekteerimiskulusid ja tagab lasteraamatute laenutamise võimaluse.

Lauka haruraamatukogu hangib vastavalt võimalustele uuemat kvaliteetset laste-ja noortekirjandust, samuti täiendatakse kogu vastavalt vajadusele.

5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused

Olulisemad sündmused:

1. 2024. aasta suurimad maakondlikud üritused: Nukitsa konkursi ja ettelugemisvõistluse Hiiumaa eelvoor Ida pool päikest ja lääne pool kuud läbiviimine
2. Lastekirjanduse keskuse poolt pakutav lugemisprogramm Lugemisisu
3. Suvelugemise programmid raamatukogudele
4. Kohtumised kirjanike ja illustraatoritega (Kärdla raamatukogus illustraator Heiki Ernits, Käina raamatukogus kirjanik Indrek Koff, illustraator Pia Hanslep)
5. Teematunnid lasteaiastlastele

Laste ja noorte lugemise juurde toomiseks on raamatukogudel hea koostöö Hiiumaa lasteaedade ja koolidega. Õpetajad külastavad raamatukogu lastega tihti ja ollakse rahul, et sellist võimalust pakutakse.

Lastele ja noortele toimus Hiiumaa raamatukogudes kokku 424 sündmust ja osalejaid oli kokku 3961.

5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus

Kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond.

Tabelid kajastavad nii täiskasvanute kui ka laste üritusi/tegevusi.

Üritused/tegevused 2023	Üritused/tegevused 2024	Muutus (+/-)
890	893	+3

Üritused/tegevused	Arv
Kirjandusega seotud näitused ja väljapanekud	293
Lugejate kohtumised kirjanike ja kirjandustegelastega	19
Lugejamängud ja -võistlused	45
Kodulooga seotud sündmused ja väljapanekud	27
Kunsti- või käsitöönäitused	16
Kontserdid või muusikasündmused	1
Info- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine*	237
Üldharivad loengud ja töötoad	171
Muud	84

Kõige olulisemad üritused/tegevused maakonnas:

- Kärddla Linnaraamatukogus viidi aprillikuus läbi kaks kliimateemalist arvamusrännakut: Säastev liikuvus ning Kliimasäästlik ehitus ja linnaplaneerimine. Mõlemal arvamusrännakul osales kokku 25 inimest.
- Kärddla Linnaraamatukogus toimus (hübrid) ümarlaud Rahvaraamatukogu seaduse muutmise teemal, kuhu kaasati KuM esindajad, KOV esindajad, Hiiumaa rahvaraamatukogud ja Saaremaa rahvaraamatukogud.
- 9. oktoobril toimus Kärddla raamatukogus kirjaniketuur “Sõnaränd”, kus lugejatega kohtusid Tiia Kõnnussaar, Lilli Luuk ja Anti Saar.
- Vestlusõhtu Hiiumaa krimikirjanik Siiri Julgega Kärddla Linnaraamatukogus; vestlusõhtu kirjanik Mudlumiga ja kohtumine ajakirjanik/kirjanik Märt Treieriga Käina raamatukogus. Pühalepa raamatukogus Berit Kaschani loovkirjutamise töötuba
- Hiiumaa kunstiaasta tähistamine kõikides maakonna raamatukogudes - Ülo Sooster 100 ja Kaljo Põllu 90 näitused ja sündmused

Sündmused, näitused, töötoad ja üldharivad loengud toovad raamatukokku uusi lugejaid, on silmaringi avardavad ning muudavad raamatukogud kogukonna kesksseteks.

5.5.1 Kasutajakoolitused

Töötatud koolituskava ning metoodikaga individuaal- ja rühmakoolitused.

Koolitused 2023	Koolitused 2024	Muutus (+/-)
345	376	+31

Rühma-ja individuaalkoolitusi oli aasta jooksul kokku 376, so 31 koolitust rohkem kui 2023. aastal.

Peamisteks individuaalkoolituste teemadeks täiskasvanutele olid nutiseadme tundmine ja kasutamine, e-kontode loomine erinevatesse keskkondadesse, digiallkirjastamine ja ID-kaardi kasutamine. Sihtrühmaks vanuses 60+ inimesed ja väheste arvuti oskustega inimesed.

TÕN-i raames toimusid erinevad õpitoad ja kursused. Näiteks niplispitsi kursus ja heegeldamise õpituba.

Rühmakoolitused olid peamiselt kooliõpilastele. Koolitusteemad olid valdavalt seotud kirjanduse tutvustamisega ja erinevate andmebaaside õpetamisega (Riksweb, Digar jne).

Lasteaialastele õpetati rahvussümboleid, põhjamaade kirjanduse tunnis räägiti vulkaanidest. Tutvustati kirjanik ja kunstnik Edgar Valteri raamatuid.

Käina raamatukogus viidi läbi Tartu Ülikooli projekti Tark Maaelu raames 10 nutiseadme koolitust eakatele, osales kokku 60 inimest.

Tagasiside kõikidele koolitustele on positiivne. Eakad on tänulikud, et raamatukogus antakse tasuta digipädevusega seotud abi. Koolist ja lasteaiast õpetajad soovivad teha koostööd ning küsivad alati järgmisteks kohtumisteks aegasid. Rühmakoolitused on silmaringi avardavad ja lugemisharjumust toetavad.

5.5.2 Koostööpartnerid

Kohalikul tasandil on Hiiu maakonna raamatukogude suurimateks koostööpartneriteks Hiiumaa Vallavalitsus ja osavallad, Hiiumaa Muuseum, Hiiumaa Arenduskeskus, Suuremõisa Loss, Hiiumaa koolid ja lasteaiad, kultuurikeskused, noortekeskused ja päevakeskused.

Riiklikul tasandil on Hiiu maakonna raamatukogude koostööpartneriteks Kultuuriministeerium, Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Hoiuraamatukogu, Rahvusarhiiv, Eesti Lastekirjanduse Keskus, Eesti noortekirjanduse Ühing, ERÜ, ETKA Andras ja teised maakonna- ja keskraamatukogud, kellega saab ideid ja kogemusi saab vahetada. Samuti Eesti Kultuurkapital, kuhu esitatakse toetuste saamiseks projekte erinevate ürituste läbiviimiseks. Deltmar OÜ pakub teenust ja kasutajatuge info- ja kataloogisüsteemi RIKS kasutamisel igapäevatoos.

Rahvusvahelisel tasandil on Kärkla Linnaraamatukogul pikaajalised partnerid Soomes, Taanis ja Lätis. Koos viidi läbi ja 2024 lõpetati Erasmus+ projekt *Forward Together* ja Nordplus Adult projekt *Democratic Libraries*.

Turku Naiskeskus ja Turu Linnaraamatukogu on pikaajalised koostööpartnerid. Turu Linnaraamatukogu on palju toetanud raamatukogude ja ühenduste vahelist koostööd, tehes samal ajal tihedat koostööd ka teiste Turu linna sektoritega. See tuleb rahvusvahelises koostöös kasuks. Ikast-Brande raamatukogu iseloomustab huvi Põhja- ja Baltimaade vastu, raamatukoguhoidjad on uurinud Põhja- ja Baltimaade inimeste meelsust ja kombeid (pidustused, huumor). Ikast-Brande raamatukogu rõhutab tugevalt sotsiaalse õigluse tähtsust raamatukogude töös. Valmiera raamatukogu eesmärgiks on pakkuda kohalikule kogukonnale hariduskeskkonda.

6. Raamatukogu turundus

6.1 Turunduskanalid

Peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks olid

- ☒ Raamatukogu koduleht
- ☒ KOV-i koduleht
- ☒ Sotsiaalmeedia (Facebook, Instagram, TikTok, Youtube)
- ☒ Raadio
- ☐ Televisioon
- ☒ Ajalehed, ajakirjad
- ☒ Välireklaam (nt plakatid, ekraanid)
- ☒ Muud (meiliturundus, suusõnaline info)

Kõik eespool mainitud turunduskanalid on olulised, sest inimestel on harjumuspäraselt erinevad kanalid info/teenuste/sündmuste jälgimiseks. Mõju on olnud positiivne, sest

sündmustel on alati kohal arvestatav rahvahulk ning raamatukogus pakutavaid teenuseid kasutatakse igapäevaselt.

Tasulist reklaami on otnud Kärkla ja Käina raamatukogu kohalikus lehes (Hiiu Leht).

6.2 Väljaannete publitseerimine

Aruandeaastal Hiiu maakonna raamatukogud ühtegi väljaannet ei publitseerinud.

Olulisemad raamatukogutöötajate poolt avaldatud artiklid on näha Kärkla Linnaraamatukogu kodulehel <https://raamatukogu.hiiumaa.ee/2-artiklid/627-meediakajastused-2024>.

7. Eesmärgid tulevaks aastaks

Uued suunad arengus lähtuvalt raamatukogude ja/või KOV-ide arengukavadest, kavandatud muudatused, peamised eesmärgid.

2025. aasta on Eesti Raamat 500 pühendatud eesti raamatu aasta, mille tähe all korraldatakse kõik sündmused. Hiiumaa vald on kuulutanud välja rahvariideaasta. Raamatukogud annavad oma panuse teema-aastate teadvustamisel ja info levitamisel läbi ürituste ja näituste/väljapanekute.

2025. aasta tegevuste hulka kuuluvad lugejate teenindamine, raamatukogude aktiivne turundamine, elanike digikirjaoskuse koolitamine ja nõustamine, laste lugemisharjumuse kujundamine, täienduskoolituste korraldamine, andmebaasi ja kogude korrastamine, rahvusvaheliste suhete arendamine.

Soov on säilitada raamatukogu kogukonnakeskuse ja kokkusaamise kohana ning toetada ja mitmekesistada inimeste vaba aja veetmise võimalusi läbi erinevate kultuuriürituste ja kirjandussündmuste.

2025. aasta planeeritud tegevuste hulka kuuluvad:

- Rahvaraamatukogude seaduse muutmises kaasaaitamine ja tegevuste toetamine
- Osalemine töögruppides
- Võimaluse korral õppereis KOV esindajate ja teiste raamatukogudega Turu linna, et tutvuda raamatukoguteenustega, sh iseteenindusega Turu Linnaraamatukogus ja harukogudes ning arutada Hiiumaa raamatukogude tulevikku, sh uue maja ehitamist
- Raamatukogu tegevuste laiendamine, osaledes erinevatel õppereisidel
- Laste lugemisprogrammide koordineerimine ja arvukad õpitunnid raamatukogus
- Täiskasvanuhariduse propageerimine elanike koolitamisega ning osalemine ETKA Andras tegevustes
- Koostöö teiste maakondade ja välisriikide raamatukogudega (ühisprojektid ja -tegevused)
- Hiiumaa Kirjandusfestivali IV peatüki korraldamine ja turundamine oma infokanalites, et jõuda Hiiumaa inimesteni
- Hiiumaa Lastefestivalil osalemine kirjandusliku aardejahiga jt raamatukogu tegevustega
- Uute rahvusvaheliste projektide kavandamine ja taotluste esitamine